

PÕLLUMAJANDUSTÖÖTAJA, LAMBA- JA KITSEKASVATUSTÖÖTAJA ÕPPEKAVA MOODULITE RAKENDUSKAVA

Sihtrühm	Põhihariduseta õpilane
Õppevorm	Statsionaarne

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
1	ÕPITEE JA TÖÖ MUUTUVAS KESKKONNAS	5	E.Rõuk, E.Kadastik
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane juhib omatöölalast karjääri tänapäevases muutuv keskkonnas, lähtudes elukestva õppe põhimõtetest		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid.		
Õpilane:	Õpilane:		
1. seab juhendamisel endale õpieesmärgid, arvestades oma võimalusi ning piiranguid	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab juhendamisel oma huvisid, väärtusi, oskusi, teadmisi, kogemusi ja isikuomadusi, sh õpi-, suhtlemis- ja koostööoskusi seoses õpitava erialaga; • sõnastab juhendamisel oma teadmistest, oskustest ja valitud erialast lähtuvad isiklikud õpieesmärgid; • koostab juhendamisel isikliku eesmärgipärase õpitegevuste plaani. 		
2. saab aru majanduse toimimisest, tööandja ja töövõtja rollidest	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab juhendamisel turumajanduse toimimist ja selle osapoolte ülesandeid; • kirjeldab juhendamisel piirkonna ettevõtteid; • kirjeldab juhendamisel tööandja ja töövõtja rolle, õigusi ja kohustusi; • valib oma eesmärkidega sobiva ametikoha ning kirjeldab juhendamisel enda võimalikke ülesandeid; • kirjeldab juhendamisel keskkonnategureid enda valitud ametikohal. 		
3. kavandab juhendamisel omapoolse panuse väärtuste loomisel enda ja teiste jaoks kultuurilises, sotsiaalses ja/või rahalises tähenduses	<ul style="list-style-type: none"> • määratleb juhendamisel meeskonnatööna probleemi ühiskonnas; • kavandab juhendamisel meeskonnatööna probleemile lahendusi, kasutades loovustehnikaid; • kirjeldab juhendamisel meeskonnatööna erinevate lahenduste kultuurilist, sotsiaalset ja/või rahalist väärtust; • valib juhendamisel meeskonnatööna lahenduse probleemile; • koostab juhendamisel meeskonnatööna tegevuskava valitud jätkusuutliku lahenduse elluviimiseks. 		

<p>4. mõistab oma vastutust enesearendamisel ja töölase karjääri kujundamisel</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab juhendamisel oma kutsealast arengut õpingute vältel, seostades seda oma eesmärkidega; • leiab ja kasutab juhendamisel asjakohaseid infoallikaid endale koolitus-, praktika- või töökoha leidmiseks; • koostab juhendamisel praktikale või tööle kandideerimiseks vajalikud materjalid; • kirjeldab juhendamisel oma karjääriteed mõjutavaid tegureid; • kirjeldab juhendamisel enda õpitavate oskuste arendamise ja rakendamise võimalusi muutuvas keskkonnas.
<p>Teemad, alateemad</p>	<p>ENESETUNDMINE JA SELLE TÄHTSUS ÕPITEE PLANEERIMISEL</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Võimed, väärtused, oskused, isikuomadused ja käitumisviisid 2. Huvi ja hobitegevuse roll õpitee planeerimisel 3. Suhtlemis- ja koostööoskuste mõju elu-, õpi- ja töörollis 4. Õpingutega toimetulek. Õppimist toetavad erialased õpikeskkonnad <p>MAJANDUS, SELLE OLEMUS JA TOIMIMISE MEHHAANISMID</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Majanduse terminid, mõisted ja toimimise mehhanismid 2. Eesti majandus ja vaba ettevõtlus 3. Turg ning selle osapooled 4. Arukas rahakasutus ja oma elu planeerimine 5. Töö ja tööturg. Tööjõud majanduses 6. Ettevõtluse tähtsus ühiskonnas ja selle vormid 7. Konkurents ja koostöö 8. Valitsuse ja riigieelarve roll majanduses <p>TÖÖANDJA JA TÖÖVÕTJA ROLLID, ÕIGUSED JA KOHUSTUSED. TÖÖSEADUSANDLUS</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tööandja ja töövõtja roll, tema õigused ja kohustused 2. Tervisekontroll, töötervishoiu- ja töökeskkonnaalased teabematerjalid 3. Tööõnnetus, käitumine tööõnnetuse korral 4. Lepingulised suhted töö tegemisel 5. Töö tasustamine ja sotsiaalsed tagatised <p>ETTEVÕTLUS JA ETTEVÕTLIKKUS</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ettevõtlus ja selle koht ning olulisus turumajanduses 2. Ärikeskkonna osapooled ja regulatsioonid 3. Vastutustundlik ettevõtlus

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Sotsiaalne ettevõtlus, selle olemus ja sisu 5. Turg ja turundus 6. Finantsid ettevõttes 7. Ettevõtluse algus, areng ja ka lõpetamise võimaluse <p>ENESETUNDMINE TÖÖALASE KARJÄÄRI KUJUNDAMISEL</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Enesetundmine ja selle tähtsus karjääriplaneerimisel: mina ja õpitav kutseala. 2. Õppimisvõimaluste ja töömaailma tundmine ning selle tähtsus karjääriplaneerimisel: karjääri areng ja elukestev õppimine, tööturg. 3. Isikliku karjääriplaani koostamine: lühi- ja pikaajaline karjääriplan
iseseisev töö 30 tundi	<p>Ajatelg alates õppimise alustamisest kuni kooli lõpetamiseni. Kirjuta iga aasta juurde vähemalt kolm sinu elus aset leidnud sündmust, mis on seotud õppimise ja tööga.</p> <p>Juhendamisel koostab ja kirjeldab oma isikliku eelarve ja oma majanduslikke võimalusi oma eriala valdkonnas; otsib juhendamisel olulist informatsiooni ette antud interneti lehtedelt (tööandja õigused ja kohustused / töövõtja õigused ja kohustused / tööleping / töökorraldus / puhkus)</p> <p>Koostab juhendamisel uurimuse kuidas ettevõtte (2-3 ettevõtte näitel) rakendavad vastutustundliku ettevõtluse printsiipe</p> <p>Õpitavate oskuste arendamise ja rakendamise võimalused muutavas keskkonnas. Õpitava eriala töökohale oma sobivuse analüüs. Kandideerimisdokumentide koostamine</p>
Õppemeetodid	Analüüs. Arutelu. Õppekäik. Infootsing. Rollimängud. Lühiloeng. Praktilised harjutused. Kohtumine. Meeskonnatöö. Situatsioonülesannete lahendamine. Mõistekaart.
Hindamine	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel.</p> <p>Hindamisülesanne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. õppija esitab elektroonilises keskkonnas, Google Drive või Moodle, õpitee ajatelje, mille koostamisel on lähtunud dokumentide vormistamise heast tavast. Hinne "kujuneb kirjalikus juhendis ettenähtud kriteeriumite alusel 2. juhendamisel piirkonna ettevõtete (õpitavas valdkonnas) kaardistamine ja millises ettevõtluse vormis tegutsetakse; juhendamisel otsib pankade poolt pakutavaid teenuseid ja koos arutatakse võimalikke ohtusid rahaga käitumisel; arutelu juhendamisel, mis on töökorralduse eeskiri ja milleks seda ettevõttes nii tööandjale kui ka töötajale vaja on; juhendamisel ühe äriidee välja mõtlemine ja arutelu ning esitlus; juhendamisel ühe ettevõtte näitel tuuakse välja millised võimalused on erialal õppijal tööd teha, millistel tingimustel ja mis võib

	<p>saada takistuseks (võimalused / piirangud / enda roll)</p> <p>3. juhendamisel meeskonnatöona ühe vaadeldava ettevõtte kohta, millised probleemid võivad olla ettevõtjal ja millised töötajatel ning arutelu nende probleemide lahendamiseks ja abi saamiseks, juhendamisel ühe äriideede väljamõtlemine ja arutelu ning esitamine: (äriidee arenduse da`Vinci mäng jm loovustehnikad ideede väljamõtlemiseks), juhendamisel paaristööna sotsiaalse ettevõtte ole muse selgitamine ja näiteid 2-3 sotsiaalse ettevõtte kohta, kes juba turul tegutsevad; juhendamisel arutelu inimeste tulud, kulud ja oma eelarve koostamine ning kui palju erineb ettevõtete tulud - kulud ning miks ettevõtjad kasumi eesmärgil tegutsevad arutelu</p> <p>4. õppija osaleb tööintervjuu simulatsioonil erinevates rollides ja analüüsib saadud kogemust, olles eelnevalt esitanud “Monitooringu”. Hinne kujuneb kirjalikus juhendis ettenähtud kriteeriumite alusel</p>
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Moodul on arvestatud, kui kõik hindamisülesanded ja iseseisev töö on lävendi tasemel sooritatud
sh hindamismeetodid	Analüüs, arutelu, individuaalne vestlus juhendajaga, mõistete bingo, rühmatöö, tööleht, õppekäik, koostöö / arutlusest osavõtt / meeskonnatöös osalemine / julgus oma arvamuse esitamisel / erinevate võimaluste leidmine / eriarvamuste aktsepteerimine), töölehe täitmine, juhendamisel infootsing, julgust oma ideest rääkida ja arutleda, individuaalsete õpiülesannete tegemine juhendamisega, intervjuu, rollimäng, õpimapp
Õppematerjalid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ajateljje koostamise vahendid: https://tamme.gymnaasium.ee/tammedigi/too-vahendid-ajateljje-tegemiseks/ 2. SA Kutsekoda kodulehel https:// oska.kutsekoda. ee/wp-content/ uploads/2016/04/ Tulevikutrendid-1.pdf 3. OSKA raport “Töö ja oskused 2025”https://epale.ec.europa.eu/et/resource-centre/content/too-ja-oskused-2025-0 4. SA Kutsekoda video “Tulevikuoskused”: https://www.youtube.com/watch?v=XLTIes-WrvU&t=148s ja https://www.youtube.com/watch?v=zEyFW6k8WsI 5. Video „Õppimise kolm vaala“ https://www.youtube.com/watch?v=k5O_plgF3kE 6. Innove Rajaleidja: https://rajaleidja.innove.ee/ 7. Ettevõtlus. 4. taseme kutseõpe https://www.opiq.ee/Kit/Details/223 8. Ettevõtlusõppe programm Edu&Teguhttps://ettevotlusope.edu.ee/ 9. Töötukassa koduleht https://www.tootukassa.ee/content/teenused/evat-taotlemine-ja-kasutamine 10. Opiq keskkond: https://www.opiq.ee/Packages/Details?packageKey=TeacherHighSchoolPackage

	<p>11. Rahajutud: https://www.opiq.ee/Kit/Details/223?fbclid=IwAR2ErepyhsQ_8oTweU84qv4ygaahLLOth4RvjIUnPmc-2uIa3OdcqVStAUM</p> <p>12. Maksuameti koduleht: https://www.emta.ee/et</p> <p>13. Finantsaabits :https://www.minuraha.ee/et/publikatsioonid/finantsaabits</p> <p>14. Finantsinspektsiooni poolt loodud leht: https://www.minuraha.ee/</p> <p>15. Tööelu lehekülj: https://www.tooelu.ee/</p> <p>16. Tööinspektsiooni koduleht:https://www.ti.ee/est/avaleht/</p> <p>17. Äriidee potentsiaali hindamine, turukõlblikkuse ja realiseeritavuse hindamine “Ajujaht seminari video”: https://www.youtube.com/watch?v=PY68Oy23T4M&t=7s</p>
--	--

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
2	LOOMADE HOOLDAMINE	5	Katrin Tähepõld, Lilia Tali, praktikajuhendajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	õpetusega taotletakse, et õpilane tuleb toime loomaliigi hooldamisega		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
<p>Õpilane:</p> <p>1. jälgib sisekliimat, sööda ja vee olemasolu; hooldab loomi, puhastades söötmis- ja jootmisala ja eemaldades sõnniku, vajadusel lisab allapanu vastavalt juhistele; kasutab sisekliima jälgimiseks automaatikat vastavalt juhistele</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hoolitseb loomade üldise heaolu eest, puhastab söötmis- ja jootmisala, söödab ja joodab loomad, eemaldab sõnniku, vajadusel lisab allapanu, kontrollib automaatsete kliimaseadmete näitajaid, kontrollib valgustust; • täidab tööülesandeid vastutustundlikult, suheldes kaastöötajatega informatsiooni vahetades, kannab hoolt heakorra ja puhtuse eest; • vastutab oma tööülesannete täitmise eest. 		
2. grupeerib ja/või paigutab loomad ümber, arvestades etteantud juhiseid	<ul style="list-style-type: none"> • grupeerib ja või paigutab loomad ümber, lähtudes loomade tootmisperioodist ja juhistest. 		
3. vaatleb loomi igapäevaselt haigete ja/või surnud loomade leidmiseks ning vajadusel eraldab, registreerib	<ul style="list-style-type: none"> • vaatleb loomi, tuvastab haiged või hukkunud loomad, kirjeldab haige looma füsioloogilisi näitajad ja käitumist. 		

ja edastab teabe vastavalt ettevõttes kehtestatud korrale	
4. puhastab vajadusel loomad vastavalt etteantud juhistele	<ul style="list-style-type: none"> puhastab loomad, teostab vastavalt vajadusest erinevaid toiminguid; kammib, harjab, peseb jm, järgides tööohutust.
5. hooldab sõrgu, abistab vajadusel spetsialisti sõrgade värkimisel	<ul style="list-style-type: none"> abistab spetsialisti loomade sõrgade värkimisel arvestades tööohutust.
6. jälgib farmiseadmete kasutamisel nende töökorras olekut, rikete korral teavitab vastutavat isikut, järgib kasutusjuhendeid ja ohutustehnikat, hooldab vastavalt juhistele	<ul style="list-style-type: none"> kontrollib farmiseadmete töökorrasolekut, jälgib seadmete tööd, rikete korral teavitab vastutavat isikut.
Teemad, alateemad	Anatoomia ja füsioloogia põhialused Heaolu ja käitumine Karja hierarhia Ohutu loomade käsitlemine Lammaste/kitsede pidamisviisid Allapanu liigid ning seoslammaste/kitsedeheaoluga Keskkonnanõuded ja lammaste/kitsede heaolu reeglid seadlusalusest lähtuvalt Lammaste/kitsede hooldamine Lammaste/kitsede hooldamise viisid ja vahendid. Jäätmekäitlus ja keskkonnanõuded
sh praktiline töö	3 EKAP
iseseisev töö 80 tundi	Töötamine juhendamisel farmis
Õppemeetodid	Interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel. Hindamisülesanne: Õpilane demonstreerib loomade turvalist käsitlemist, fikseerimist ja puhastamist ning hindab sõrgade olukorda ja üldist tervislikku seisundit.
sh hindamiskriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Moodul on arvestatud, kui hindamisülesanded ja iseseisev on lävendi tasemel sooritatud.

sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon
Õppematerjalid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Späth, Thume, Wenzler. Kitsekasvatus. 2013 2. Peep Piirsalu. Lambakasvatus I. 2013 3. Frank Glorie. Lammaste signaalid. 2016 4. K. Jaama. Lambakasvataja käsiraamat. 1984 5. Alan Mowlem. Practical goat keeping. 2010 6. J. Belanger, S.Thomson Bredesen. Storey's guide to Raising Dairy Goats. 2010 7. Maggie Sayer. Storey's Guide to Raising Meat Goats. 2010 8. Janet Hurst. The Whole Goat Handbook. 2013 9. David Harwood. Goat Health and Welfare. A veterinary guide. 2006 10. Ants Bender. Eritüübiliste rohumaade rajamine ja kasutamine. 2006 11. Väino Poikalainen. Pilguheit juustumaailma. 2007 12. Maire Suitsu. Suur Piimaraamat. 2011 13. Mahmoud Abdel Aziz. Present Status of the world goat populations and their productivity, 2010 14. www.lammas.ee 15. www.vet.agri.ee 16. http://www.pikk.ee/valdkonnad/loomakasvatus#.V8_gBE2LSM8 17. www.riigiteataja.ee 18. http://www.sheep101.info/sheepandgoats.html 19. http://www.sheep101.info/201/index.html 20. https://fiascofarm.com 21. http://www.beginningfarmers.org/goat-farming/ 22. http://www.goatworld.com/ 23. http://www.gnltd.co.uk/ 24. http://piim24.eu/ 25. http://kitsefarm.ee/ 26. http://www.andri-peedo.eu/ 27. http://kalamatsi.ee/ 28. http://www.yvasitalu.eu/ 29. https://sites.google.com/site/mlehis/kitsed 30. www.kalamatsi.ee 31. www.nessat.ee 32. www.talumeiereid.ee

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
3	LOOMADE SÖÖTMINE	4	Lilia Tali
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud moodul loomade hooldamine		
Mooduli eesmärk	õpetusega taotletakse, et õpilane söödab ja joodab loomad		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. jälgib visuaalselt loomade söömust, järelejäänud sööda kogust	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • jälgib loomade söömust, selgitab loomade seedeprotsesse, toitainete vajadusi ja loendab toitefaktoreid, hindab visuaalselt loomade toitumust ning järelejäänud sööda koguseid. 		
2. ladustab söödad, puhastab hoiuruumid, hindab söötade ja vee kvaliteeti organoleptiliselt; eemaldab riknenud sööda ja vee	<ul style="list-style-type: none"> • ladustab ja hoiustab söödad, puhastab hoiuruumid; • vastutab tööülesannete täitmise eest ; • hindab visuaalselt ja organoleptiliselt söötade ja vee kvaliteeti, eemaldab riknenud sööda ja vee, korraldab oma tegevust vastavalt olukorrale. • 		
3. puhastab ning vajadusel desinfitseerib söötmissala ja -vahendid vastavalt juhistele ning järgides pesu- ja desinfitseerimisvahendite kasutusjuhendeid	<ul style="list-style-type: none"> • puhastab ja vajadusel desinfitseerib söötmissala ja -vahendeid, selgitab puhtuse tähtsust. 		
4. valmistab ette sööda vastavalt etteantud juhendile, söödab ja joodab loomi, vastavalt ettevõtte töökorraldusele	<ul style="list-style-type: none"> • söödab ja joodab loomi vastavalt juhistele, eristab enamlevinud söötade ja söödakultuuride liike, selgitab nende omadusi ja kasutamist. 		
5. kontrollib söötmiss- ja jootmissaadmete töökorras olekut ja	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab eelseadistatud söötmissautoamatikat, selgitab söötmiss- ja jootmissaadmete tööpõhimõtteid, kontrollib 		

vee olemasolu, rikete korral teavitab vastutavat isikut; järgib kasutusjuhendeid ja ohutustehnikat, hooldab vastavalt juhistele	<p>seadmete puhtust ja töökorrasolekut</p> <ul style="list-style-type: none"> täidab tööülesandeid vastutustundlikult, suheldes kaastöötajatega informatsiooni vahetades, kannab hoolt heakorra ja puhtuse eest
Teemad, alateemad	<p>Söötmisõpetuse alused. Loomade seedeelundkond Söödad ja söötmine Söötade organoleptiline hindamine Vee kvaliteedi hindamine Söödaratsiooni põhialused Söötade tundmine Söötade ja vee kvaliteedi hindamine Loomade toitumuse hindamine</p>
sh praktiline töö	2,5 EKAP
iseseisev töö 64 tundi	Jälgib loomade söödavõttu, puhastab söödaala ja söödatarvikud. Töötab juhendamisel farmis
Õppemeetodid	Interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, arutelu
Hindamine	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel.</p> <p>Hindamisülesanded:</p> <ol style="list-style-type: none"> Söötade tundmine ja organoleptiline hindamine Lammaste/kitsede toitumuse hindamine
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Moodul on arvestatud, kui hindamisülesanded ja iseseisev on lävendi tasemel sooritatud.
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon
Õppematerjalid	<p>www.nouandeteenistus.ee www.pikk.ee P. Piirsalu õpik „Lambakasvatus“ Tartumaa Põllumeeste Liit 2012 A. Olt „Silo keemiline koostis ja toiteväärtus“ Tartu 2013</p>

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
4	LOOMADE TERVISHOID	2	Lilja Tali, Katrin Tähepõld praktikajuhendajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane jälgib loomaliigi või lindude tervislikku seisundit, vastavalt spetsialiseerumisele.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. hindab visuaalselt loomade üldist tervislikku seisundit, teavitab kõrvalekalletest, vajadusel eraldab looma ning osutab esmast abi vastavalt juhistele ja abistab loomaarsti	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> hindab visuaalselt loomade üldist tervislikku seisundit, kirjeldab loomade anatoomilisi iseärasusi ja füsioloogilisi näitajaid; täidab tööülesandeid vastutustundlikult, suheldes kaastöötajatega informatsiooni vahetades, kannab hoolt heakorra ja puhtuse eest. 		
2. hooldab ja abistab haige looma ravimisel, vastavalt juhistele	<ul style="list-style-type: none"> tuvastab haige looma, kirjeldab haigustunnuseid, teavitab vastutavat töötajat või loomaarsti haigest loomast; eraldab haige looma, osutab esmaabi, ravib vastavalt loomaarsti juhistele, tagab loomale sobiva keskkonna ja heaolu, jälgib ohutusnõudeid. 		
3. looma surma korral teavitab vastutavat isikut, osaleb korjuse transportimisel ja hoiustamisel vastavalt juhistele	<ul style="list-style-type: none"> teavitab surnud loomast vastutavat isikut, selgitab korjuse hoiustamist ja edasise käitlemise nõudeid täiendab ennast tööalaselt, omandab uusi töövõtteid 		
Teemad, alateemad	Lammaste/kitsede tervishoiu põhialused Seadustest tulenevad veterinaarnõuded. Lammaste/kitsede esmaabi ja ohutu käsitlemine Tööohutusnõuded		
sh praktiline töö	1 EKAP		
iseseisev töö 12 tundi	Töötab juhendamisel farmis		
Õppemeetodid	interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs		
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel.		

	Hindamisülesanne: Looma fikseerimine ja terviseparameetrite hindamine
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Moodul on arvestatud, kui hindamisülesanded ja iseseisev on lävendi tasemel sooritatud.
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon
Õppe materjalid	www.nouandeteenistus.ee www.pikk.ee

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
5	LOOMADE KARJATAMINE	1	Lilia Tali, Tõnu Talvi
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud moodul loomade hooldamine ja söötmine		
Mooduli eesmärk	õpetusega taotletakse, et õpilane rajab, hooldab karjaaedu ja jälgib karja.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. rajab ja hooldab karjaaedu ja -teid, kontrollib karjaia korrasolekut, vajadusel parandab ja teiseid aedu vastavalt juhiste	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • rajab ja hooldab karjaaedu ja -teid, kirjeldab erinevaid tarastamise viise, 		
2. jälgib karjamaasööda olemasolu, tagab vee ja lisa söötade olemasolu vastavalt juhiste	<ul style="list-style-type: none"> • hindab karjamaasööda tagavara, viib läbi karjakopli vaatluse hinnates rohumaa seisundit, tunneb ära enamlevinud rohumaa kultuurid, selgitab erinevate loomaliikide karjatamisviise ja karjatamisperioodi pikkust; • vastavalt vajadusele viib karjamaale vett ja lisa sööta. 		
3. hooldab karjamaid vastavalt juhiste	<ul style="list-style-type: none"> • hooldab karjamaad vastavalt juhiste, kirjeldab hooldusvõtteid; • korraldab oma tegevust ja kohandab enda käitumist vastavalt olukorrale. 		
4. jälgib visuaalselt ja ajab karja vastavalt juhiste	<ul style="list-style-type: none"> • jälgib visuaalselt karja, vaatlleb karjamaal loomagrupperi ja selgitab tavapärasest erinevate loomade käitumist; 		

	<ul style="list-style-type: none"> • ajab loomi vastavalt juhistele ja ohutusnõuetele; • täidab tööülesandeid vastutustundlikult, suheldes kaastöötajatega informatsiooni vahetades, kannab hoolt heakorra ja puhtuse eest.
Teemad, alateemad	<p>Rohumaaviljelus Heintaimed, söödavad ja mitted söödavad rohunid karjamaal Rohumaade rajamine, hooldamine ja uuendamine Karjamaade hooldamine</p> <p>Loomade karjatamine Karjamaavajaduse planeerimine, karjatusplaani koostamine Karjamaa tarastamisviisid ja nõuded, karjamaade tarastamine Karjateede hooldus</p> <p>Lammaste ja/või kitsede heaolu ja käitumine Lisasöötade ja joogivee vajadus karjamaal</p>
sh praktiline töö	0,5 EKAP
iseseisev töö 6 tundi	Töötab juhendamisel karjaaedade rajamisel ja karjatamaade hooldamisel
Õppemeetodid	interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Hindamine	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel.</p> <p>Hindamisülesanded:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Eristab ja iseloomustab lühidalt enamlevinud rohumaakultuure enda koostatud herbaariumi alusel 2. Kirjeldab karjamaade hooldusvõtteid ja põhjendab vajadust karjatamisplaani alusel
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	<p>Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav.</p> <p>Moodul on arvestatud, kui hindamisülesanded ja iseseisev on lävendi tasemel sooritatud.</p>
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon
Õppematerjalid	<p>www.nouandeteenistus.ee</p> <p>www.pikk.ee</p> <p>P. Piirsalu õpik „Lambakasvatuse“ Tartumaa Põllumeeste Liit 2012</p>

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
------------	-----------------	---------------------	----------

6	LAMMASTE JA KITSEDE TAASTOOTMINE	2	Lilia Tali, Katrin Tähepõld praktikajuhendajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud moodul loomadehooldamine ja söötmine		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised veiste sigimisorganite ehitusest ja talitlusest, suguloomade valikust, tiinestusviisidest, poegimisest ja vastsündinute hooldusest		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. komplekteerib paaritusgrupid vastavalt juhistele	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> moodustab paaritusgrupid vastavalt juhistele. 		
2. valmistab poegimisala vastavalt saadud juhistele poegimiseks ette, tagades sobiva keskkonna	<ul style="list-style-type: none"> valmistab ette poegimisala, korrastades aediku, tagades puhta ja sobiva keskkonna, kontrollib vajaliku inventari olemasolu; jälgib poegimise kulgu. 		
3. tuvastab poegiva ja/või poeginud ute või kitse, vajadusel abistab poegimisel, teavitab komplikatsioonidest, eraldab teistest lammastest või kitsedest vastavalt juhistele	<ul style="list-style-type: none"> tuvastab poegiva ja/või poeginud ute või kitse visuaalselt, hinnates tervislikku seisundit; komplikatsioonide tekkimisel abistab poegimisel, vajadusel teavitab vastutavat isikut. 		
4. jälgib poeginud ute või kitse ja talle tervislikku seisundit ja käitumist, tagab ternespiima kättesaamise tallele	<ul style="list-style-type: none"> jälgib ute või kitse ja talle tervislikku seisundit; tagab talledele ternespiima kättesaadavuse vastavalt juhistele. 		
5. abistab talle märgistamisel	<ul style="list-style-type: none"> abistab tallede märgistamisel. 		
6. võõrutab talled vastavalt juhistele	<ul style="list-style-type: none"> võõrutab talled. 		
Teemad, alateemad	Lammaste/kitsede bioloogia, füsioloogia ja taastootmise alused Lammaste/kitsede aretuse alused Lammaste/kitsede liigid ja tõud Lammaste/kitsede pidamistingimused (allapanu, boksi suurus jne) Tõuaretuse algdokumentatsiooni täitmise põhimõtted;		

	Tööohutusnõuded.
sh praktiline töö	1 EKAP
iseseisev töö 22 tundi	Töötab juhendamisel farmis
Õppemeetodid	interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel. Hindamisülesanded: 1 Kirjeldab lammaste ja /või kitsede poegimise protsessi ja enda tööd selles 2. Talle märgistamine
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Moodul on arvestatud, kui hindamisülesanded ja iseseisev on lävendi tasemel sooritatud.
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon
Õppematerjalid	www.nouandeteenistus.ee www.pikk.ee

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
7	LAMBA- JA KITSESAADUSTE TOOTMINE	2	Marge Salumäe, Mats Meriste, Katrin Tähepõld praktikajuhendajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud moodul loomadehooldamine ja söötmine		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised veiste sigimisorganite ehitusest ja talitlusest, suguloomade valikust, tiinestusviisidest, poegimisest ja vastsündinute hooldusest		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane:	Õpilane:		
1. pügab lambad, vastavalt juhistele	<ul style="list-style-type: none"> pügab lambad vastavalt juhistele järgides ohutusnõudeid ja hooldab pügamistarvikud. 		
2. sorteerib villa ja pakendab selle vastavalt juhistele	<ul style="list-style-type: none"> sorteerib villa ja pakendab villa vastavalt juhistele. 		

3. valmistab lamba- või kitsenaha parkimiseks ette (soolab) vastavalt juhistele	<ul style="list-style-type: none"> • valmistab lamba- või kitsenaha parkimiseks ette; • soolab naha vastavalt juhistele.
4. lüpsab piimalambad ja -kitsed vastavalt juhistele	<ul style="list-style-type: none"> • lüpsab piimalambad ja -kitsed, järgides ohutust ja toorpiima käitlemise hügieeninõudeid; • täidab tööülesandeid vastutustundlikult, suheldes kaastöötajatega informatsiooni vahetades, kannab hoolt heakorra ja puhtuse eest.
Teemad, alateemad	Naha ja villa liigid ning kvaliteediklassid Naha parkimisviisid ja võimalused Enamlevinud lamba- ja/või kitsesaadused Piima esmatöötlemise (juust, kohupiim jm) võimalused
sh praktiline töö	1 EKAP
iseseisev töö 12 tundi	Lamba- ja kitsesaaduste tootmine, kontroll ja realiseerimiseks ettevalmistamine
Õppemeetodid	interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel. Hindamisülesanded: Juhendamisel toodangu realiseerimiseks ettevalmistamine
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. lüpsab piimalambad ja -kitsed vastavalt juhistele
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon
Õppematerjalid	www.nouandeteenistus.ee www.pikk.ee

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
------------	-----------------	---------------------	----------

8	PRAKTIKA	30	L.Tali, K.Tähepõld, ettevõtte praktikajuhendajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane saab ettevõttes kogemusi, omandab oskusi ja vilumusi iseseisvaks tööks põllumajandussektoris.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. planeerib praktikajuhendi alusel isiklikke praktika eesmärke	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • selgitab praktika olemust, praktikaks vajaminevate dokumentide esitamise nõudeid ning praktika protseduuri • hindab praktikale seatud eesmärke ning koostab juhendi alusel isiklikud eesmärgid 		
2. vastavalt spetsialiseerumisele töötab juhendamisel põllumajandusettevõttes loomakasvatuse valdkonnas, järgides ettevõtte töökorraldust, tööohutusnõudeid ja loomade heaolu	<ul style="list-style-type: none"> • puhastab loomade liikumise- ja puhkeala, vastavalt vajadusele vahetab allapanu kasutades selleks farmiseadmeid, -tarvikuid ja –tehnikat • puhastab loomi, hooldab jäsemeid pidades kinni nii looma kui enda turvalisusnõuetest • grupeerib või paigutab loomad ümber, lähtudes nende tootmisperioodist ja juhistest • söödab loomi vastavalt juhiste, kasutades selleks farmiseadmeid või –tehnikat • hindab organoleptiliselt söötade ja vee kvaliteeti, eemaldab riknenud sööda ja vee • jälgib igapäevaselt loomade tervislikku seisundit, eraldab vajadusel probleemse looma ja annab esmaabi ning teavitab loomaarsti • hooldab ja ravib haigeid loomi vastavalt loomaarsti juhendamisele • käsitseb hukkunud looma vastavalt juhiste • tuvastab poegima hakkava looma, eraldab ta vajadusel, valmistab ette poegimisala ja annab vastavalt vajadusele poegimisabi, arvestades ohutus- ja hügieeninõudeid • hooldab vastsündinuid vastavalt juhiste • rajab karjaaedu vastavalt karjatatava loomarühma vajadustele • jälgib karjatatavat loomarühma ja karjamaade seisukorda, hooldab karjamaad vastavalt juhiste • valmistab lüpsiinventari lüpsiks ette, kontrollides puhtust ning vajalike tarvikute olemasolu • suunab loomad turvaliselt lüpsile ja peale lüpsi tagasi ettenähtud gruppi • lüpsab loomad vastavalt ettevõtte töökorraldusele järgides hügieeninõudeid • järgib oma töös head põllumajandustava • töötab iseseisvalt või meeskonnas, hoiab korras oma töökoha, tuleb toime kriisiolukordades 		
3. koostab juhendi järgi praktika aruande, hinnates oma tegevusi ja praktika eesmärkide	<ul style="list-style-type: none"> • koostab juhendi alusel arvutis keeleliselt ja vormiliselt korrektse praktika aruande ja esitleb seda 		

saavutamist	
Teemad, alateemad	Praktikadokumentatsioon Dokumentatsiooni täitmine
iseseisev töö 20 tundi	Praktikadokumentatsioon. Praktikapäevik-aruande koostamine ja esitamine
Õppemeetodid	interaktiivne loeng, praktiline töö, iseseisev töö, praktiline dokumentatsiooni täitmine, seminar
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Hindamisülesanne: 1. Ettevõtte hinnang 2. Praktikapäevik aruande koostamine 3. Praktikaseminar
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, seminar
Õppematerjalid	Praktikadokumentatsioon www.jkhk.ee

VALIKAINED

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
1	MAHELAMBA/KITSEKASVATUS	3	Ell Sellis, Merle Leibur praktikajuhendajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised mahepõllumajanduslikust lamba/kitsekasvatusest lammaste/kitsede pidamise, söötmise, tervishoiu ning toodangu töötlemise ja turustamise nõuetest mahepõllumajanduse põhimõtetest, õigusaktidest lähtuvalt.		

Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid
Õpilane: 1. Selgitab mahepõllumajanduse põhimõtteid	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • leiab mahetootmise nõuded ja õigusaktid Põllumajandusministeeriumi, Põllumajandusameti ning Veterinaar- ja Toiduameti veebilehtedelt; • selgitab mahetootmise põhimõtteid ja toob välja erinevusi tavatootmisest.
2. Kirjeldab mahelammaste/kitsede pidamisnõudeid ja keskkonnasäästlikku sõnnikumajandust	<ul style="list-style-type: none"> • võrdleb mahelammaste ja kitsede pidamistingimusi tavatootmisega ja toob välja erinevusi loomade heaolust lähtuvalt; • nimetab ja selgitab mahetootmisse enamsobivaid lammaste ja kitsede tõugusid; • kirjeldab lammaste ja kitsede heaolu ja tervist ühe mahetalu andmete põhjal;
3. Arvestab juhendamisel lammaste ja kitsede karjamaavajaduse	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab karjatamise tähtsust loomade heaolu ja tervise seisukohast; • eristab enamesinevaid karjamaataimi; • arvutab juhendamisel karjamaavajaduse lähtuvalt selle rohusaagikusest ja loomade arvust. • selgitab karjamaade kasutamise ja hooldamise põhimõtteid.
4. Arvestab juhendamisel lammaste ja kitsede talvise söödavajaduse	<ul style="list-style-type: none"> • eristab ja hindab organoleptiliselt mahelammaste ja -kitsede talviseid söötasid; • arvestab juhendamisel laudaperioodiks vajaminevate söötade kogused; • hindab loomade toitumust etteantud juhendi abil.
5. Selgitab mahepiimatoodete ja mahelamba ja -kitse liha töötlemise ja turustamise nõudeid	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab mahepiimatoodete töötlemise ja turustamise nõudeid; • selgitab maheloomaliha ja lihatoodete töötlemise ja turustamise nõudeid; • eristab märgistuse alusel mahetoodangut tavapõllumajandustoodangust.
Teemad, alateemad	Mahepõllumajandusseadus ja õigusaktid Mahe lammaste/kitsede pidamine Mahetootmisse enamsobivad lambad/kitsed Nõuded mahe lammaste/kitsede pidamisel lähtuvalt lammaste/kitsede heaolust ja keskkonnasäästlikkusest Mahelammaste/kitsede söötmine Mahe lammaste/kitsede söödad ja nende hindamine, söödavajaduse arvestus Mahe lammaste/kitsede tervishoid Sagedasemad terviseprobleemid, nende ennetamine ja ravi Mahetoodangu töötlemine ja turustamine

	Mahetoodete märgistus Praktilised tööd: 1-5 õpiväljundite kohta
iseseisev töö 48 tundi	Töötamine juhendamisel farmis Mahelammaste/kitsede seonduva materjali läbitöötamine ja analüüs
Õppemeetodid	Interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö
Hindamine ja hindamismeetodid	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumite ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel. Hindamisülesanded: 1. Koostab juhendamisel karjamaavajaduse 2. Planeerib juhendamisel mahesõnniku hoiustamise ja kasutamise
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Moodul on arvestatud, kui hindamisülesanded ja iseseisev on lävendi tasemel sooritatud.
sh hindamismeetodid	Interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Õppematerjalid	www.agri.ee, www.pma.agri.ee, www.vet.agri.ee Sõnniku keskkonda säästev hoidmine ja käitlemine, PM, KM, AS Maves 2005 www.nouandeteenistus.ee

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
3	SÖÖDATOOTMINE	3	A.Kalmus, M. Kõbu, praktikajuhendajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised sööda tootmisest ja seda mõjutavatest teguritest Eestis.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Arvestab rohumaade vajaduse sööda tootmiseks ning rajab ja uuendab rohumaad	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> eristab heintaimi ja nende seemneid ning tunneb nende omadusi ja kasutusvõimalusi; tunneb rohumaade tüüpe, arvestab rohumaade vajaduse sööda tootmiseks; tunneb rohumaade pealtparandamise võtteid; 		

	<ul style="list-style-type: none"> • valmistab maa ja seemned külviks ette lähtudes kasutatavast tehnoloogiast/kultuurist ja etteantud juhistest; • seadistab vastavalt juhistele kasutatava tehnika; külvab heinaseemneseegu vastavalt juhistele.
2. Hooldab ja kasutab rohumaid ning varub rohusööda	<ul style="list-style-type: none"> • hooldab niidud ja karjamaad arvestades kasvavaid kultuure; • tunneb söödavarumise tehnoloogiaid; • varub rohusööda ning hindab selle kvaliteeti.
Teemad, alateemad	<p>Heintaimed Kõrrelised ja liblikõielised heintaimed, liikide iseärasused ja kasvunõuded</p> <p>Rohumaad Kliimatiliste tingimuste sobivus rohumaa viljeluseks; muldade sobivus rohumaa viljeluseks Taimede kasvu, arengujasaagikujunemise mõjurid. Rohumaadetüüpide ja kasutusvõimalused; kultuuriniidud ja kultuurkarjamaad, nende hooldamine, kasutamine, rohumaa derajamine uuskülviga ja pealtparandamine</p> <p>Söödatootmine Sileerimine – mikroorganismid silo käärimisel, heintaimede sileeruvus, silo kindlustuslisandid, säilitamine Heinategemine Rohusöötade kvaliteet</p>
iseseisev töö 38 tundi	Õppematerjali leidmine, kogumine ja läbitöötamine arvutis Masinate tööjuhendite läbitöötamine
Õppemeetodid	interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö
Hindamine ja hindamismeetodid	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel. Hindamisülesanded: 1. Enamlevinud kõrreliste ja liblikõieliste heintaimede ning nende seemnete tundmine 2. Söödatootmiseks kasutatava tehnika seadistamine ja hooldamine juhise alusel
sh hindamiskriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Moodul on arvestatud, kui hindamisülesanded ja iseseisev on lävendi tasemel sooritatud.
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon, intervjuu
Õppematerjalid	A. Olt „Silo keemiline koostis ja toiteväärtus“ Tartu 2013 A. Bender „Eritüüpiliste rohumaa rajamine ja kasutamine, I ja II osa.“ Jõgeva, 2006, 756 lk H. Older, „Piimakarjapidaja ja konsulendi käsiraamat.“ Saku, 1997, 231 lk

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
4	T-KATEGOORIA MOOTORSÕIDUKIJUHT	3	K. Kalmus
Nõuded mooduli alustamiseks	Vähemalt B- või C1- kategooria mootorsõiduki juhiluba		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane omandab T- kategooria masinate juhtimiseks vajalikke liiklusalaseid teoreetilisi teadmisi ja praktilisi oskusi masinate ohutul käsitlemisel ning liiklemisel asulavälisel ning asula teedel, vastavalt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt kehtestatud nõuetele.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Käsitleb T-kategooria masina põhi-, lisa- ja abiseadmeid nõuetekohaselt	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> käsitleb T-kategooria masina põhi-, lisa- ja abiseadmeid, tagab masina häireteta juhtimise liikluses, korraldab nõuetekohaselt oma tööd masinal; hindab masina tehnilist seisukorda lähtudes liikluse ning töö- ja keskkonnakaitse nõuetest; järgib masina tehnohooldusgraafiku õigeaegset täitmist. 		
2. Juhib T- kategooria sõidukit iseseisvalt ja ohutult jälgides liiklust ja arvestades liiklusseaduse nõuetega	<ul style="list-style-type: none"> juhib T- kategooria sõidukit iseseisvalt, jälgib liiklust, näeb ette võimalikke ohte ning hoiab need ära. Liikleb ohutult erinevates tee- ja ilmaoludes teisi liiklejaid arvestavalt. Traktoriga teedel ja tänavatel liigeldes täidab liiklusseaduse nõudeid; tegutseb õigesti liiklusõnnetuse korral. 		
Tead, alatead	Liiklusreeglid ja käitumine liikluses Liiklusreeglid, käitumine erinevates liiklus- ja jalamastikuoludes. Juhikohustused. Liiklusreeglite nõuded, liikluskorraldusvahendite tähendus. Sõidukiasukoht liikluses. Masinaehitus Masinajamasina mootorierinevate süsteemide, seadmeten ja mehhanismide töötamise põhimõtted. Masinakorrahoid, töökaitse ja ohutustehnika Masinate korrahoiupõhimõtted, tööõiguse ja tööturvise alused, tööohutuse jakeskkonnakaitse nõuded. Liiklusohutus Üldteadmised liiklusohutusega seonduvast. Liikluspsühholoogia Üldteadmised liikluspsühholoogiast, inimese psühholoogilised omadused, liiklusohutust mõjuvategurid ja isikud. Liiklusalased lisanõuded ja eeskirjad Masinajuhiohete netaavad jakeskkonda säästvad hoiaud. Praktilised tööd: 1-4 õpiväljundite kohta 5 tundi		

	<p>Masinakäsitlemine, harjutused õppeväljakul vastavalt traktori-, liikurmasina- ja masinrongi juhi liiklusalastele kvalifikatsiooninõuetele lisa 4 alusel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - töötervishoiu, tööohutuse - jakeskkonnakaitse nõuded enne masinakäivitamist; - masinajuhtnõud, nende otstarve, mootoriohutukäivitamine; - ohutud juhtimisvõtted; - masinaga manööverdamine erinevate käikude kasutamisel; - sõit haagise või aegregaadijuurde, haagise ohutu haakimine ning sõit haakeseadmega. <p>praktilises õitliikluses, ohutusmaanteeljaasulas, vastavalt traktori-, liikurmasina- ja masinrongi juhi liiklusalastele kvalifikatsiooninõuetele lisa 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sõitliiklusvoos (gabariidid, aegregatsioonid, kiirus, teisteliiklejate gaarvestamine); - ristmike ületamine; - sõit ühesuunalisel teel; - peatumine ja parkimine; - möödajata gasipööre; - vähekaitsitud liiklejad, nende ohutuse tagamine. <p>Sõite rioludes</p> <ul style="list-style-type: none"> - sõit vihma, lumesajus ja pimeajal; - koolisõidueksam.
iseseisev töö 46 tundi	Teadmiste täiendamine kooli poolt väljastatud temaatilise õpimapi läbitöötamise käigus
Õppemeetodid	Kontaktõpe. Loeng, vestlus, praktiline töö, arutelu ja analüüsimine.
Hindamine ja hindamismeetodid	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonst ratsioonülesannete alusel.</p> <p>Hindamisülesanded:</p> <p>1. Teoreetiliste teadmiste kontroll: oskuste, käitumise ja hoiakute tundmine vastavalt T-kategooria juhikvalifikatsiooninõuetele.</p> <p>Teadmiste test, mis koosneb 60 valikvastustega küsimusest. Testi positiivseks soorituseks on vaja vähemalt 55 õiget vastust</p> <p>2. Praktilise sõidu teostamine ja masina käsitlemine. Tulemust hinnatakse vaatluse teel, jälgides sealjuures kõiki liikluse, töö- ja keskkonnakaitse nõudeid</p>
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	<p>Mooduli kokkuvõtve hinne on mitteeristav.</p> <p>Moodul on arvestatud, kui hindamisülesanded ja iseseisev on lävendi tasemel sooritatud.</p>

sh hindamismeetodid	Teadmiste test, praktiline sõidu ülesanne T kategooria masinaga, vestlus
Õppematerjalid	E-õppematerjalid, „Tööohutusnõuded tõstukitega töötamise!“ Konspekt „Traktorid, liikurmasinad ja eritöomasinad koostaja“ Aide Autokool Liiklusseadus, liiklustestid

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
5	TÖÖOHUTUS, TURVALINE TÖÖKESKKOND JA ESMAABI	3	E. Laurson, H. Luhtmaa
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpilane rakendab töötervishoiu- ja tööohutuslaseid teadmisi ning korraldab ettevõttes töötervishoiu- ja tööohutuslaseid töid.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane:	Õpilane:		
1. Teab ja selgitab töökeskkonnaga ja tööolmega seonduvaid ohte ja riske	<ul style="list-style-type: none"> • Teab ja selgitab töökeskkonnaga ja tööolmega seonduvaid ohte ja riske; • Selgitab tööõnnetuse ja kutsuhaigestumise põhjuseid, nende ennetamise võimalusi ning täidab vastavasisulist dokumentatsiooni. 		
2. Tunneb töötervishoiu ja tööohutuse korralduse nõudeid riigi ja ettevõtte tasandil	<ul style="list-style-type: none"> • Orienteerub tööseadusandluses, töökeskkonna süsteemis ning riikliku järelevalve tavades; • Tunneb töötervishoiu ja tööohutuse korraldamise nõudeid ettevõttes; • Kirjeldab sisekontrolli läbiviimist, töötervishoiu ja tööohutuse tegevuskava ning töötajate sisekontrolli kava koostamist. 		
3. Koostab riskianalüüsi, hinnates riske ning nende ohjamise abinõusid	<ul style="list-style-type: none"> • Koostab riskianalüüsi arvestades töökeskkonna ohutegureid (füüsilised, keemilised, bioloogilised, füsioloogilised) ning nende mõju tervisele; • Kirjeldab riskide hindamise meetodeid ning nende ohjamiseks kasutatavaid abinõusid (tule- ja elektriõhutus ettevõttes, ergonoomika jm). 		
4. Kirjeldab esmaabi olemust ja annab esmaabi	<ul style="list-style-type: none"> • Hindab kannatanu seisundit ja otsustab järgneva tegevuse; • Elustab kannatanu vastavalt situatsioonile; • Peatab verejooksu ja kutsub vajadusel kiirabi; • Selgitab haavade tekke põhjused ning seob haavad; • Iseloomustab traumasid ja luumurde ning nendega seonduvaid ohte. Fikseerib luumurru ja kutsub kiirabi; • Hindab füüsiliste ja keemiliste traumade ulatust ning raskusastet. Võimalusel annab esmaabi. 		

Teemad, alateemad	<p>Töökeskkonna ohutus</p> <p>Töökeskkonna mõiste. Töökeskkonnas esinevad ohud. Töökeskkonna ohutegurid, nende mõju tervisele (füüsilised, keemilised, bioloogilised, füsioloogilised ja psühholoogilised ohutegurid).</p> <p>Tööohutus kalakasvanduses erinevates tööprotsessides ja masinate ning seadmete käsitlemisel. Ergonoomia. Tööolme Riskianalüüs. Riskianalüüsi mõiste. Riski hindamise meetodid. Riskide ohjamise abinõud.</p> <p>Töötervishoiu ja tööohutuse korralduse õiguslikud alused</p> <p>Töötervishoiu ja tööohutuse korraldus riigi tasandil (struktuur töökeskkonnasüsteemis, riiklik järelevalve) ja ettevõtte tasandil (tööandja ja töötaja kohustused ning õigused, töökeskkonnaspetsialist, töökeskkonnavolinik, töökeskkonnanõukogu). Koostöö. Sisekontroll. Töötervishoiu ja tööohutuse tegevuskava. Töötajate tervisekontroll. Õnnetusohu. Tööõnnetus ja kutsuhaigestumine. Tööandja ja töötaja vastutus</p> <p>Esmaabi</p> <p>Tegutsemine õnnetuskohal, elustamine, verejooksu peatamine, šokis kannatanu abistamine, esmaabi haavade, luumurdude, liigesevigastuste korral, sidumine esmaabi äkkhaigestumiste korral</p>
iseseisev töö 38 tundi	<p>Tutvub ohutus – ja kasutusjuhenditega</p> <p>Kontrollib esmaabikapi sisu säilivust ja olemasolu</p>
Õppemeetodid	Arutelu, rühmatöö, harjutused, õppevideo analüüs, juhtumianalüüs
Hindamine ja hindamismeetodid	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel.</p> <p>Hindamisülesanded</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Teadmiste kontroll õpiväljundi nr 1 teemade kohta 2. Lahendab meeskonnatööna situatsioonülesande 3. Koostab riskianalüüsi juhendi abil 4. Elustamine 5. Sidumine
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	<p>Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav.</p> <p>Moodul on arvestatud, kui hindamisülesanded ja iseseisev on lävendi tasemel sooritatud.</p>
sh hindamismeetodid	suuline vestlus, teoreetiliste teadmiste kontroll, kirjalik töö, praktiline töö
Õppematerjalid	<p>Sotsiaalministeerium. Töökeskkonna käsiraamat http://www.ti.ee/ott/raraamat.pdf</p> <p>Töötervishoiu ja tööohutuse seadus. https://www.riigiteataja.ee/akt/106072012060</p>

Töölepingu seadus. <https://www.riiigiteataja.ee/akt/122122012030>
<http://www.toolu.ee>